

Neljän senioripiirin tapaaminen

30.9. – 1.10.2022 Jyväskylässä

Lapin, Oulun, Pohjanmaan ja Keski-Suomen
kansalliset senioripiirit

Neljän senioripiirin tapaamisen osallistujat

Lapin senioripiiri Winter Jorma Winter Tuula Simonen Hannele	Oulun senioripiiri Anttonen Esa Inkilä Veikko Nevala Juhani Väisänen Ritva	Pohjanmaan senioripiiri Hakola Taija Hämeenniemi Maire Hämeenniemi Juhani Laulaja Pirkko Perttola Jussi Raivio Ritva Ruotsala Seppo Sasi Margit	Keski-Suomen senioripiiri Bastman Arja Halttunen Ulla Kumpula Merja Moilanen Liisa Niiranen Ilkka Ojanen Ahti Palola Heikki Peiponen Arja-Leena Saikkonen Leila Sallinen Eila Teräväinen Sirpa Tyynelä Simo
Jyväskylän seniorit Alakangas Eija Heikura Kaija	Jämsän seniorit Ekman Reijo Äänekosken seniorit Ojanen Helena		

Neljän senioripiirin tapaamisen ohjelma

Perjantai 30.9.2022

Päivän puheenjohtaja Reijo Ekman

- klo 11 – 13.00 Ilmoittautuminen ja lounas ravintolassa
- klo 13.00 **Neljä senioripiiriä yhdessä;**
Rohkeasti tulevaisuuteen
Tervetuloitotus, Sirpa Teräväinen
Osallistujien esittäytyminen piireittäin
Piiritoiminnan parhaiden käytänteiden esittely ja jakaminen toisten hyödynnettäviksi piirien puheenjohtajien johdolla
Clubi-kabinetti
- klo 15.00 **Päiväkahvi** ja majoittuminen
- klo 16.00 **Edunvalvonta piireissä:** osallisuuden ja vaikuttamisen areenat
Työryhmä: Arja-Leena Peiponen, piirin hyvinvointialuevastaava,
Kaija Heikura ja Reijo Ekman
hyvinvointialueen vanhusneuvoston jäsenet
- klo 17.30 Saunomismahdollisuus
- klo 19.30 **Illallinen** hotellin Clubi-kabinetti
Isäntänä piirin varapuheenjohtaja Ahti Ojanen
Musiikkia Duo Finspire

Valon kaupunki -tapahtuma 2022 Jyväskylässä

Lauantai 1.10.2022

Päivän puheenjohtaja Sirpa Teräväinen

- Aamiainen majoittujille
- klo 09.00 **Vapaaehtoisten johtaminen.**
Mitä se tarkoittaa senioripiirissä ja senioriyhdistyksessä?
Toiminnanjohtaja Maarit Kuikka, Senioriliitto
- klo 10.30 **Senioriliiton odotukset ja toiveet piirijärjestöille:**
riittävätkö resurssit?
Toiminnanjohtaja Maarit Kuikka, Senioriliitto
- klo 11.45 **Tapaamisen tulokset ja jatkotoimenpiteet.**
Seuraava tapaaminen.
Sirpa Teräväinen
- klo 12.30 **Päätöslounas**

Oulun senioripiirin parhaat käytänteet

puheenjohtaja Juhani Nevala

- Kehittämispäivät
- Sankarivainajien haudoille kynttilät pyhäinpäivän aattoiltana
- Ohjelmalliset iltamat: ota ystävä mukaan
- Kirkkopyhä

Lapin senioripiirin parhaat käytänteet

puheenjohtaja Jorma Winter

- Kiltakoulutusta kaikille yhdistyksille (2-päiväinen koulutus)
- Vierailut toisissa yhdistyksissä

Keski-Suomen senioripiirin parhaat käytänteet

puheenjohtaja Sirpa Teräväinen

- Koulutus + vuosikokous 2019 -
- Rohkeasti toimijaksi -valmennus 2021-
- Piirin ja paikallisyhdistyksen välinen kehityskeskustelukierros 2022
- Sihteeripalvelu pienille yhdistyksille 2021
- RO-SE -hankkeen hyödyntäminen 2019 - 2021

Pohjanmaan senioripiirin parhaat käytänteet

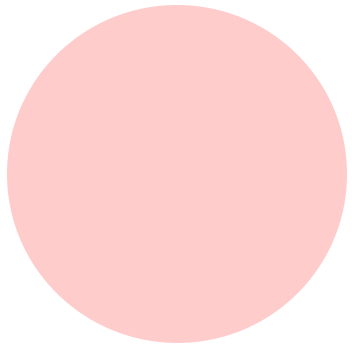
puheenjohtaja Taija Hakola

- Kirkkopyhä vuosittain
- Kesäjuhla
- Uusille toimijoille koulutuspäivä
- Digikoulutusta
- Golf- ja keilakilpailuja
- Yhdistysten merkkivuoden huomioidaan
- Julkilausuma –toimikunta vuosikokouksissa
- Alle 40-jäsenen yhdistyksille yhden henkilön koulutusmatkan avustaminen

Tervetuloa osallisuusfoorumiin!

- Keskustelussa tänään
  - Ajankohtaiskatsaus
  - Osallisuusohjelma
  - Asukasviestintä
- Toimintatavat:
  - Puheenvuoroa voi pyytää kättä nostamalla tai chatin kautta
  - Pidetään kamera ja mikrofoni kiinni omien puheenvuorojen ulkopuolella

Ajankohtaista juuri nyt

- Hyvinvointialuejohtaja aloittanut työt
- Sosiaali- ja terveystalveluiden toimialajohtajaksi Kati Kallimo
- Pelastusjohtajaksi Ville Mensala

Ulkoisessa haussa

- Konsernipalveluiden toimialajohtaja
- Strategiajohtaja
- Palvelutuotannon tukipalvelujohtaja

Järjestöavustusten kohdentumisen kommentointimahdollisuus

Aluehallituksessa tällä viikolla

- Evästyksset palveluiden myöntämisen perusteiden ja asiakasmaksujen hinnaston valmisteluun
- Osallistuminen STEA jatkoavustusten hakuun
- Sote-matkojen välitys- ja kuljetuspalveluiden hankinta etenee tarjous- ja neuvotteluvaiheeseen

Osallisuusohjelman valmistelu Keski-Suomen hyvinvointialueelle

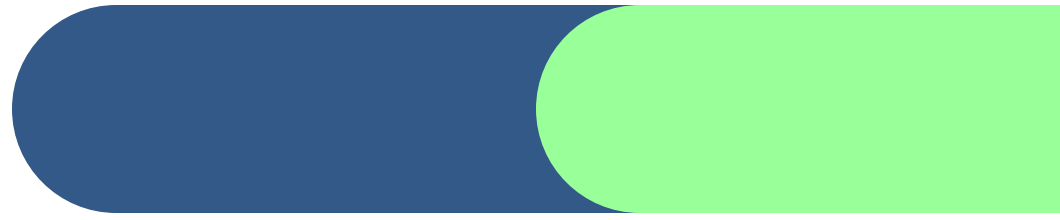
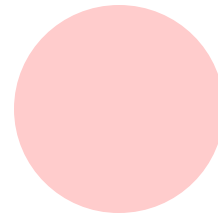
“Olemme keskisuomalaisia varten. Näemme ihmisen kokonaisuutena ja ymmärrämme ihmisten erilaiset tarpeet. Kunnioitamme eri näkemyksiä, mahdollistamme jokaisen osallisuuden ja edistämme yhdenvertaisuutta.”

-Keski-Suomen hyvinvointialuestrategia

Osallisuusohjelman valmistelu

- Osallisuusfoorumi 30.8.
- Kuntien osallisuushenkilöiden työpaja (yhteiset osallisuusrakenteet) syyskuussa
- Henkilöstön osallisuustyöpaja howspacessa
- Hallituksen iltakoulu 20.9.
- Luonnoksen julkaisu ja kommentit 21.9.-10.10.
- Aluehallitus 25.10. ja aluevaltuusto 1.11.

Sisältää osallisuusohjelman ja järjestöyhteistyön asiakirjan

Määritelmiä

- Osallisuus
  - Ihmisellä on oikeus tiedon saamiseen ja tuottamiseen sekä vaikuttaa omaan elämään liittyvään suunnitteluun. Osallisuus on liittymistä, suhteissa olemista, kuulumista ja yhteisyyttä. Osallisuus on yhteensopivuutta ja mukaan ottamista. Se on osallistumista ja siihen liittyen vaikuttamista ja demokratiaa
- Asukasosallisuus
  - Alueen asukkaan oikeus osallistua ja vaikuttaa alueensa päätöksentekoon ja palveluihin. Asukkaalla on oikeus saada tietoa vaikuttamismahdollisuuksistaan ja siitä, mihin päätöksiin ja toimenpiteisiin osallistuminen johtaa
- Asiakasosallisuus
  - Henkilöiden, asiakkaiden ja sidosryhmien mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua palvelujen suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin. Asiakkaita ovat todelliset sekä mahdolliset asiakkaat, jotka muodostavat palvelunantajan asiakaskunnan
- Asiakkaan osallisuus
  - palveluita käyttävän henkilön oikeus tulla kuulluksi ja sopia palveluistaan yhdessä ammattihenkilöstön kanssa

Osallisuus lainsäädännössä

- Perustuslain (731/1999) mukaan yksilöllä on oikeus **osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristönsä kehittämiseen** (2 §). Julkisen vallan tehtävänä on **edistää** yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon (14§).
- Hyvinvointialueen asukkailla ja palvelujen käyttäjillä **on oikeus osallistua ja vaikuttaa hyvinvointialueen toimintaan**. Aluevaltuuston on pidettävä huolta **monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista ja menetelmistä**. (Laki hyvinvointialueesta 29 §)

Osallistumista ja vaikuttamista voidaan lain mukaan edistää erityisesti

1. järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä asukasraateja;
2. selvittämällä asukkaiden ja hyvinvointialueella säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti asuvien tai oleskelevien palvelujen käyttäjien mielipiteitä ennen päätöksentekoa;
3. valitsemalla palvelujen käyttäjien edustajia hyvinvointialueen toimielimiin;
4. suunnittelemalla ja kehittämällä palveluja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa;
5. järjestämällä mahdollisuuksia osallistua hyvinvointialueen talouden suunnitteluun;
6. tukemalla asukkaiden sekä järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista asioiden suunnittelua ja valmistelua.

Eräitä asukkaiden osallistumismenetelmiä hyvinvointialueilla

← Helppo / kevyt — Vaativa / intensiivinen →

Tieto-osallisuus = tiedon oikea-aikaista saamista ja tuottamista asioiden valmisteluun	Aloiteosallisuus = itselle tai yhteisölle tärkeiden asioiden nostamista valmisteluun	Suunnitteluosallisuus = asioiden valmisteluun liittyvää vuorovaikutusta valmisteluun	Päätöksenteko-osallisuus = suoraa tai epäsuoraa osallistumista päätöksen muodostamiseen	Toimintaosallisuus = asukkaiden osallistumista palveluiden tuottamiseen	Arviointiosallisuus = päätösten ja toiminnan arviointia tulevan suunnittelun pohjaksi
<p>Erätauko-keskustelu</p> <p>Asukasillat ja infotilaisuudet, kumppanuuspöydät</p> <p>Neuvonta, ohjaus, asiamiehet ja yhdyskuntatyö</p> <p>Palaute</p> <p>Päätösarkisto verkossa, karttapalvelu ja muu avoin data</p> <p>Uutiskirjeet, somekanavat, striimit ja suunnitelmavahdit</p> <p>Mielipidekyselyt</p> <p>Tietopyyntö</p> <p>Robottipuhelut</p>	<p>Osallistuva budjetointi</p> <p>Yhteydenotto valmistelijaan tai luottamushenkilöön</p> <p>Hyvinvointialuealoite</p> <p>Robottipuhelut</p>	<p>Yhteissuunnittelu</p> <p>Asukaspaneeli ja verkkopaneeli (3)</p> <p>Varjo- ja vastasuunnittelu</p> <p>Osallistuva budjetointi</p> <p>Keskustelu- ja kuulemistilaisuudet, kehittäjäyhteisöt</p> <p>Keskustelu verkkoalustalla (2)</p> <p>Verkko-kuuleminen (1)</p> <p>Kokemusasiantuntijat</p> <p>Vaikuttajatoimielimet</p>	<p>Luottamustehtävät</p> <p>Asukaspaneeli ja verkkopaneeli (3)</p> <p>Osallistuva budjetointi</p> <p>Mielenosoitus!</p> <p>Kansanäänestys</p> <p>Keskustelu verkkoalustalla (2)</p> <p>Oikaisuvaatimus ja aluevalitus</p> <p>Päättäjien valinta esim. äänestämällä vaaleissa</p>	<p>Haktivismi, sissipuutarhat ja muut tempaukset</p> <p>Vapaaehtoistehtävät</p> <p>Joukkoistetut hankkeet alueen palveluissa</p> <p>Palveluiden ystävät ja tukiyhdistykset</p> <p>Toiminta-avustukset järjestöille ja ryhmille</p> <p>Aluekummit</p> <p>Joukko- ja hybridirahoitus</p>	<p>Erätauko-keskustelu</p> <p>Asukasillat, kumppanuuspöydät</p> <p>Hallintokantelu aluehallintovirastoon</p> <p>Sosiaalihuollon muistutusmenettely</p> <p>Palaute</p> <p>Avoin seurantadata</p> <p>Mielipidekyselyt</p> <p>Robottipuhelut</p>

1) Otakantaa.fi ja Lausuntopalvelu.fi

2) Pol.is, Innoduel, Decidim, Howspace, Maptionnaire, Sarastia365 ym.

3) Digiraati.fi ym.

Sitra; osallistumisen ohjelma hyvinvointialueille

Asiakasosallisuus

- Osallisuus omaan palveluprosessiin
  - Palveluiden käyttäjät ovat aktiivisia toimijoita omassa palveluprosessissaan. Heitä kannustetaan ja tuetaan osallistumaan ja vaikuttamaan oman palveluprosessinsa suunnitteluun. Huomioidaan myös omaisen, läheisen tai tukihenkilön osallisuus tilanteen niin vaatiessa.
  - Asiakkaan kokemus osallisuudesta lisää hyvinvointia ja asiakasosallisuuden toteutuminen auttaa kehittämään vaikuttavia palveluita. Asiakasosallisuus tuo kokemustiedon näkyväksi ammatillisen ja tieteellisen tiedon rinnalle.
  - Osallisuuden kokemusta mitataan osana väestökyselyitä ja kohdennettuja toimia sekä palveluita. Osallisuuden arviointia toteutetaan myös havainnointien kautta (päivä elämässä -toimintamalli)
- Osallisuus työotteessa
  - Osallisuus ja osallisuuden vahvistaminen on sisäänrakennettu osa työtettä.
  - Teema huomioidaan työntekijöiden perehdytysmateriaaleissa, koulutuksessa, työyhteisöiden tai yksiköiden tavoitteiden asettamisessa sekä työnteon prosessien kuvaamisessa. Huomioidaan myös kehityskeskusteluissa
- Nopea ja hidas asiakaspalaute
  - Palveluiden käyttäjät pääsevät antamaan palautetta sekä välittömästi asiointin jälkeen, että myöhemmin kokemastaan palvelukokonaisuudesta
  - Palautteen kerääminen on järjestelmällistä ja johdonmukaista siten, että saatavat tulokset ovat vertailukelpoisia eri vastaavien yksiköiden ja eri vuosien välillä.
  - Palautetta kerätään sekä nopeana ja pintapuolisena palautteena asiointin yhteydessä tai välittömästi sen jälkeen sekä syvällisempänä palautteena pidemmän palveluprosessin päätyttyä tai satunnaisotannalla palveluissa asioineilta.
- OmaData
  - Palveluiden käyttäjällä on mahdollisuus hallita, hyödyntää ja luovuttaa eteenpäin heistä kerättäviä henkilötietoja.
- Vertaisarviointi
  - Palvelun arvioinnin ja kehittämisen välineenä käytetään vertaisarviointia, jossa tuetaan osallisuutta ja hyödynnetään kokemusasiantuntijuutta sekä vertaisuutta.

Asiakasosallisuus

Ammattilaiset

- Asiakaspalautteen vastaanotto
- Työn ja palvelun kehittäminen palautteen perusteella
- Asiakaslähtöisyyden huomioiminen työskentelyssä

Yhteinen käsitys

Koulutus

Perehdytys

Sama käytäntö koko HVA

Suora palaute

Monikanavainen palautejärjestelmä

Laatuportti

Hoito-, palvelu-, ja kuntoutussuunnitelmat

Asiakasraadit

Kokemusasiantuntijat

OLKA®

Asiakkaat, potilaat ja läheiset

- Mahdollisuus antaa palautetta
- Itsemääräämisoikeus
- Valinnanvapaus
- Läheisten ja omaisten kuuleminen
- Erityisryhmien ja läheisten palautteenannon mahdollisuus

Tuki

Rohkaisu

Motivaatio

Asiakasosallisuuden prosessi

Läpinäkyvyys, tieto palautteen käsittelystä ja vaikuttavuudesta

Resurssit

Viestintä

Kansallinen vertailtavuus

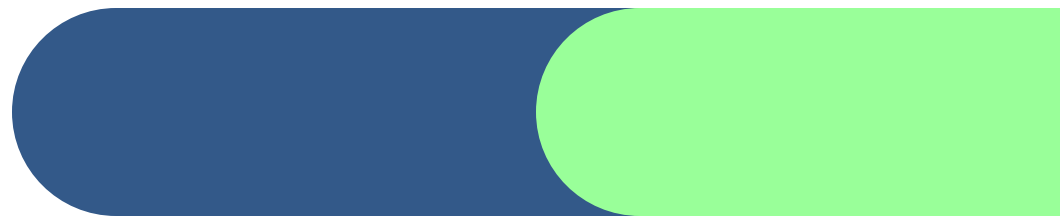
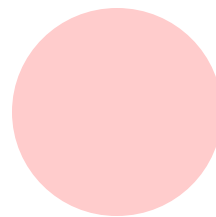
Osallistuminen päätöksentekoon ja kehittämiseen – asukasosallisuus

- Kuulemiset ja asukastilaisuudet
  - Säännöllisesti järjestetään kaikille avoimia yleisötilaisuuksia, joissa käsitellään palveluihin ja hyvinvointialueen toimintaan liittyviä kysymyksiä
  - Tilaisuuksissa on paikalla viranhaltijoita ja luottamushenkilöitä. Niissä hyvinvointialueen jäsenet saavat kertoa mielipiteitään vireillä olevista asioista.
  - Keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia järjestetään mukauttaen sisältöjä erilaisille kohderyhmille: Esimerkiksi lasten ja nuorten kuulemiseen käytetään vaikuta! -teemapäiviä ja vastaavia toimintamalleja
- Aloitteet ja kehitysehdotukset
  - Alueen asukkaalla ja alueella toimivalla yhteisöllä on oikeus tehdä aloitteita alueen toimintaa koskevissa asioissa.
  - Varsinaisten lakisääteisten aloitteiden rinnalla tarjotaan myös kevyempiä ja ketterämpiä tapoja ehdottaa muutoksia tai parannuksia toimintaan.

-
- Vaikuttajaryhmät
    - Vanhusneuvosto, vammaisneuvosto ja nuorisovaltuusto ovat aktiivinen osa palveluiden kehittämistä ja niiden toimintaan varataan tarvittavat resurssit
    - Näiden lisäksi hyödynnetään eri palveluiden asiakasraateja ja muita vastaavia teemaryhmiä. Ryhmien toiminta voi olla jatkuvaluonteista tai ryhmä voidaan perustaa määräajaksi - esimerkiksi osallistumaan uuden palveluyksikön suunnitteluun.
    - Lakisääteisten vaikuttajaryhmien lisäksi hyvinvointialueella toimii järjestöjen ja seurakuntien asiantuntijaryhmä sekä yritysten yhteistyöryhmä
    - Lakisääteisten ryhmien kanssa tehtävä kehittämissyö limitetään osaksi samaa kokonaisuutta muiden ryhmien (esimerkiksi asiakasraatien), kuulemistilaisuuksien sekä järjestöjen kanssa tehtävän yhteiskehittämisen kanssa.

Osallisuus rakenteissa

- Osallisuus ja valvonta
  - Asiakasosallisuus huomioidaan maakunnallisessa valvontasuunnitelmassa ja omavalvontasuunnitelmassa
  - Osana lakisääteistä valvontaa todennetaan, että osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet toteutuvat suunnitellusti
  - Valvontakäynneillä tarkastetaan, miten omavalvontasuunnitelmaan on kuvattu asiakkaiden osallisuuden vahvistaminen.
  - Tuottajan kanssa keskustellen ja hoito- ja palvelusuunnitelmia lukien arvioidaan mitkä ovat yksikön asiakkaiden tosiasialliset osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet omien palveluiden toteuttamiseen, suunnitteluun ja kehittämiseen.
- Osallisuus ohjaavissa asiakirjoissa
  - Osallisuus on tavoitteellisesti mukana keskeisissä toimintaa ohjaavissa asiakirjoissa
  - Osallisuus huomioidaan strategiassa, talousarvioin toiminnallisissa tavoitteissa ja muissa toimintaa ohjaavissa asiakirjoissa.
  - Aukkaat osallistetaan strategian sekä erilaisten toimintaohjelmien ja muiden merkittävien toimintaa ohjaavien asiakirjojen valmisteluun aktiivisina toimijoina, esimerkiksi kommentointimahdollisuuden ja työpajojen kautta.

Kiitos

#hyvaks
#hyvinvointialueks
#hyväarkikaikille

Kansallinen senioriliitto ry

**Neljän senioripiirin tapaaminen
- Rohkeasti tulevaisuuteen -seminaari**

3.10.2022 Maarit Kuikka, toiminnanjohtaja
www.senioriliitto.fi
facebook.com/senioriliitto

Maarit Kuikka
Toiminnanjohtaja

Kansallinen
senioriliitto ry

1.10. YK:n kansainvälinen ikäihmisten päivä

- Suomessa myös järjestöjen ja kansalaistoiminnan päivä
- Teemana 2022: «*Ikäihmisten resilienssi muuttuvassa maailmassa*»
  - ESU: erityisesti ikääntyneiden naisten resilienssi
  - Taustalla ikääntyneiden, erityisesti naisten, kokema väkivalta
- Vietetty vuodesta 1990

3.10.2022 Maarit Kuikka, toiminnanjohtaja
www.senioriliitto.fi
facebook.com/senioriliitto

Vapaaehtoisten johtaminen Mitä se tarkoittaa senioripiirissä ja - yhdistyksessä

3.10.2022 Maarit Kuikka, toiminnanjohtaja
www.senioriliitto.fi
facebook.com/senioriliitto

Määrittelyä

Vapaaehtoinen

Kielitoimiston sanakirjan mukaan:

- 1. adj. jkn omasta tahdosta ilman pakkoa tekemä, tapahtuva, suoritettava tms.
- 2.adj., subst. ihmisestä: omasta tahdostaan, pakottamatta jtk tekevä; korvauksetta työskentelevä.

Määrittelyä

Johtaminen

- Kielitoimiston sanakirja ei anna tuloksia mutta Wikipediasta löytyy pitkät määritelmät.
- ”**Johtaminen** on ryhmän toiminnan ohjaamista, joukon käskemistä tai komentamista, sen päällikkönä, esimiehenä tai johtajana toimimista. Johtaminen on tavoitesuuntautunutta [vuorovaikutteista](#) sosiaalista toimintaa. Johtamisen avulla pyritään siihen, että joukko [ihmisiä](#) toimii paremmin ja tehokkaammin kuin ilman johtamista. Johtaminen on toimintaa, jossa on tarkoitus saada aikaan [tuloksia](#) ihmisten avulla ja ihmisten kanssa. Tässä johtamisen määrittelyssä korostuu tulosten aikaansaaminen ihmisten avulla ja kanssa – ei itse tehden. Johtaminen tapahtuu siis aina ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. Tämä johtamisen määrittely on yleisesti hyväksytty ja sen alkuperä on yhdysvaltalaisen tutkijan Mary Parker Follettin (1868–1933) ilmaisussa ”the art of getting things done through people”.

Vapaaehtoisten johtaminen

Miten johtaa omasta halustaan työtä tekeviä ihmisiä tuloksekkaasti ja vuorovaikutuksessa?

Vapaaehtoistyöhön lähteminen

- Taustalla joku tarve.
- Vapaaehtoistyöhön mukaan lähtevä etsii enemmän tai vähemmän tietoisesti ympärilleen joukkoa ihmisiä, joiden arvot hän jakaa ja jotka toimivat itselle merkityksellisten asioiden parissa.
- Yhteisöllisyys sinänsä ei ole toiminnallisuuden syy vaan motiivit ovat muualla.
  - Ihmisten motivaation ja motivoitumisen taustat ovat hyvin erilaiset.
- Joskus pitkäkin pohdinta mukaan lähtemisen taustalla <> odotukset
- **Hyvin toimiva yhteisö antaa jäsenilleen enemmän kuin mitä sen jäsenet yksinään toimisessaan voivat saavuttaa.**
  - > **Vapaaehtoisten johtamisen tavoite, johtotähti**

Vapaaehtoisten johtaminen

- Toimintaa on harvoin ilman siinä mukana olevien vapaaehtoisten aktiivisten ihmisten, jäsenten joukkoa.
- ”Vapaaehtoisten aktiivisin joukko on useimmissa järjestöissä järjestön hallitus. Tämän ydintiimin motivaation mukana toiminnan taso nousee ja laskee. Vapaaehtoisten motivaation voi vaikuttaa periaatteessa kuka vain, mutta motivoivassa ilmapiirissä on kyse järjestön **toimintakulttuurista**, jota parhaiten muuttaa hallitus puheenjohtajan johdolla. Motivoinnin keinot ovat kuitenkin yleispäteviä kaikille vapaaehtoisille.”
- Vastuu johtamisesta hallituksella ja erityisesti sen puheenjohtajalla.

7 Miten me puhumme

Senioriliiton tapa puhua on avoin, läheinen ja lämmin, kulloisellekin kuuntelijalle tai/ja lukijalle henkilökohtaisesti kohdistettu. Jokainen tuntee olevansa tervetullut mukaan.

Viestintä on yhdenmukaista niiden arvojen kanssa, joita senioriliitto kertoo edustavansa.

Uudet jäsenet otetaan avoimesti vastaan. Jokainen jäsen tuntee vastuunsa uuden tulokkaan viihtymisestä ja tiedon välittämisestä jäsenyyden mukaan tuomista toiminta- ja harrastusmahdollisuuksista.

Se miten me (johtajina) puhumme, on keskeinen osa sitä toimintakulttuuria, joka yhdistyksissä ja piirissä vallitsee ja joka myös ruokkii mukana olevan motivaatiota ja vahvistaa mukana pysymistä.

Neljä keskeistä asiaa vapaaehtoisten johtamisessa

1. Läsnäolo ja esimerkki:

- Johtajan on pidättäydyttävä mikromanageroimasta muiden projekteja, ja annettava tehtävät mahdollisimman raakoina, mutta oltava koko ajan valmis tukemaan, jos tarvitaan.
- Toisaalta johtajallakin on omat projektinsa, ja niiden hoitaminen esimerkillisesti eli muille raportoiden, aikatauluista kiinni pitäen ja omat heikkoudet tunnustaen vaikuttaa koko tiimiin.

Neljä keskeistä asiaa vapaaehtoisten johtamisessa

2. Perehdyttäminen:

- Vapaaehtoisilla on eniten intoa tehtäväänsä alkuvaiheessa. Niinpä heti aluksi on perehdytettävä uusi porukka tehtäviinsä ja tartuttava hommiin.
- Perehdytykseen apua saa vanhoilta toimijoilta, mutta johtajan on oltava vetovastuussa, ettei perehdytyksestä jää olo vanhojen ohjailemasta hallituksesta/tiimistä.
- On tärkeää, ettei alku ole liian löysä sillä silloin koko toimikausi voi mennä säästöliekillä, kun innokkuus ja osaaminen eivät osu samaan sykliin.

Neljä keskeistä asiaa vapaaehtoisten johtamisessa

3. Projektinhallinta:

- Vapaaehtoistoiminta on luonteeltaan projektimaista. Hallituksen toimikausi on projekti, ja niin on esimerkiksi vuosijuhlien, liikuntatapahtuman tai seminaarin järjestäminen.
- Projektit pitää suunnitella ja päättyessä käydä läpi, vetovastuun olla yhdellä henkilöllä ja projekti pitää dokumentoida.
- Projektinhallinnan alkeita kannattaa käydä yhdessä läpi.

Neljä keskeistä asiaa vapaaehtoisten johtamisessa

4. Palaute ja kiitos:

- Vapaaehtoinen, kuten muutkin työntekijät, tarvitsee palautetta ja kiitosta. Niitä pitää antaa tasaisesti pitkin toimikautta ja lopuksi isommin.
- Palautteenanto on taitolaji, ja voi olla että ihmiset pitää aluksi pakottaa antamaan palautetta. Se kuitenkin ruokkii itseään, kohottaa itseluottamusta ja auttaa kehittymään, joten palautteeseen kannattaa panostaa. Myös kiitoksen viljely palauttaa itsensä moninkertaisena.

Motivaatiota voi ruokkia

1. Yhteishengen vahvistaminen ja vertaistuki
2. Tehtävät, töiden jakaminen
3. Palkitseminen ja kiittäminen
4. Avoimuus ja osallistaminen
5. Tiedon jakaminen

Vapaaehtoisten johtaminen Mitä se tarkoittaa senioripiirissä ja - yhdistyksessä

3.10.2022 Maarit Kuikka, toiminnanjohtaja
www.senioriliitto.fi
facebook.com/senioriliitto

Tutkittua tietoa vuodesta 2021

- Paikallisyhdistysten toimintaa pyöritti 2496 vapaaehtoista
- Omaan jäsenistöön kohdistuneeseen vapaaehtoistoimintaan osallistui 471 hlö (kertoja 2905)
- Ulkopuolisiin suuntautuneeseen vapaaehtoistoimintaan osallistui 972 (2883)
- Hallitustyöskentelyssä oli mukana 1211 vapaaehtoista (kertoja 1267)
- Hallituksen ulkopuolisia toimihenkilöitä 1285

Keskustelua

Miten johdat joukkojasi niin

- ettei vapaaehtoisuus muuttuisi pakkotyöksi?
- että toimintakulttuuri ruokkisi vapaaehtoisen motivaatiota?

Esimerkkejä hyvästä/ei niin hyvästä johtamiskokemuksesta

Millaisia perehdyttämiskäytäntöjä teillä on piirissä/yhdistyksessä?

Millaisia palkitsemiskäytäntöjä teillä on piirissä/yhdistyksessä?

Onko mukaan lähtevän mahdollista olla mukana ilman vastuunkantamista (tehtävien vastaanottamista)?

Keskustelun purkamista

- Slogan: vapaaehtoistyö ei ole pakkotyötä
- Entinen pj joksikin aikaa uuden rinnalle vaihdon jälkeen (asiantuntemuksen siirto)
- Tiedon välittäminen, ei panttaaminen
- Varavastuuhenkilöiden nimeäminen hallitukseen (sijaisuudet)
- Tehtävien delegointi hallituksen jäsenten kesken
- Oikeat ihmiset oikeille pakoille (taustojen selvittäminen)
- Hyvästä työstä pitää palkita (ansiomerkit)
- Merkkipäivien muistaminen
- Joko olet jäsen tai et ole jäsen: ”Mukamas ei voi olla jäsen”

Keskustelun purkamista

- Johtaminen ei saa olla pakkoa itselle tai hallitukselle, eikä johdettaville
  - Psykologinen silmä (tai ote 😊, kättely!) – oikeat ihmiset oikeille paikoille
    - **Valmistautuminen** ajoissa (ei päivää ennen päättävää kokousta)
  - Vastuuhenkilöiden löytämisen haasteet
- Uusien jäsenten info
- Otettava huomioon ihmisten ajankäytön rajat, ilmaistava selkeästi
- Tehtävien delegointi
- Luottamus siihen, että tehtävät tulee tehdyiksi
- Aikataulut ja niistä kiinni pitäminen
- Systemaattisuus palkitsemisessa, myös rentous palkitsemistavoissa ("papukaijamerkki", ilmaisliput, -kahvit tms)
  - Voi palkita myös lyhyemmän ajan mukana olleen jäsenen

Keskustelun purkamista

- Tehtävään on hyvä valita henkilö, joka on asiasta innostunut
  - Suosittelijat (esim. henkilö, joka on houkutellut jäseneksi, tuntee taustoja)
- Vaihtokokous tärkeä
- Taloudenhoitajalle tukea esim. 6 kk
- KILTA-vastaavan rooli tärkeä
- Rohkeasti toimija –kurssi, K-S piiri
- Huomioidaan myös toiminnassa kävijät
- Besserwisserointia ei tarvita

Keskustelun purkamista

- Jäseneksi liittyvä hakee ”**lisäarvoa**” elämäänsä < odotukset, kun aloittaa esim. uuden harrastuksen
- Perehdyttäminen tärkeää, koska sillä vastataan odotuksiin
- **Sopiva määrä** tehtäviä, jolloin ihminen kokee itsensä tarpeelliseksi
- Tilitoimistoa työkseen hoitanut ei välttämättä halua eläkkeellä rahastonhoitajaksi
- ”Lopputulokseen on monta tietä”, vapaus tehdä asioita omalla tavallaan
- Muista kysyä, miten menee, tarvitsetko apua tehtävän suorittamisessa
  - Muka-tehtävät eivät arvosta tekijäänsä
- Vastarannan kiiskit, takapenkin huutelijat > miten heihin saadaan ote?

Keskustelun purkamista

- Toimintaan tullaan osin kaverin kutsumana
  - Kummitoiminta toimisi senioritoiminnassakin
  - Pehmeä lasku mukaan tulemisessa tärkeä
- Joukkoa johdetaan edestä, johtajalla tulee olla myös sisältöä sanomassaan
- Tehtävistä ei saa tulla ikuisuuskyseymys, sääntöjä noudatettava (ei orjallisesti)
- Palkitsemisen monet muodot hyvä ottaa käyttöön
- Erilaisuuden kunnioittaminen
  - Joillakin on rohkaiseminen ”armolahja”, toiset arempia
- Huomioiminen, joulu- ja ystävänpäiväkortit
- Vuoden seniorin valinta piirissä ja yhdistyksissä (piirissä myös senioriyhdistys)
- ”Touhua teeskentelevän” karttaminen 😊

A garden scene featuring a stone path, a fountain, and various plants. The word "KIITOS" is overlaid in a pink box.

KIITOS

A garden scene featuring a stone path, a fountain, and various plants. The word "TAUKO" is overlaid in a pink box.

TAUKO

Senioriliiton odotukset ja toiveet piirijärjestölle: riittävätkö resurssit?

3.10.2022 Maarit Kuikka, toiminnanjohtaja
www.senioriliitto.fi
facebook.com/senioriliitto

Senioriliiton toiminnan tarkoitus

- *”Liitto edistää ikääntyvien ja eläkeläisten sosiaalista turvallisuutta ja hyvinvointia sekä valvoo heidän oikeuksiaan liiton arvoja noudattaen.” (Liiton säännöt § 2)*

Senioriliiton perustehtävät

- Kansallinen senioriliitto on perinteitä kunnioittavien, itsestä ja muista vastuuta kantavien seniorikansalaisten puolueisiin kuulumaton valtakunnallinen yhteistoiminta- ja etujärjestö.
- Senioriliitolla on kaksi perustehtävää:
  - Liitto palvelee, tukee ja neuvoo monipuolisesti paikallisia senioriyhdistyksiä ja piirijärjestöjä sekä tiedottaa niille ajankohtaisista asioista ja tavoitteista. Liiton tehtävänä on vahvistaa seniorien yhteenkuuluvuuden tunnetta ja edistää yhteisöllisyyttä.
  - Liitto edistää edunvalvonta- ja vaikuttamistyöllään ikääntyvien ihmisten sosiaalista turvallisuutta ja hyvinvointia sekä valvoo eläkeläisten ja ikääntyneiden oikeuksien toteutumista.

Strategia 2020 - 2023

- **Tavoitteet:**

1. Estetään jäsenmäärän väheneminen ja saadaan jäsenmäärä kasvuun.
2. Toimitaan jäsenlähtöisesti, modernisti ja muutoskyvykkäästi.
3. Ollaan edelläkävijöitä digitaalisessa toiminnassa ja lisätään digiosaamista.
4. Tehdään vaikuttavaa edunvalvontaa ja lisätään senioritoiminnan näkyvyyttä.
5. Lisätään sosiaalista turvallisuutta ja lähimmäistukea.
6. Vakaa talous mahdollistaa toiminnan ja sen laajentamisen.

Kansallinen senioriliitto

- Perustettu 10.10.1971 Tuusulassa Kokoomuksen eläkeläisseminaarin yhteydessä
- Perustajina ”järjestötoiminnasta kiinnostuneet ympäri maata”
- Yhdistykset eivät perustaneet liittoa > ovatko jäsenet liittoa varten vai liitto jäseniään varten?
  - Liiton jäseniä ovat piirit ja yhdistykset
  - **Sekä että, ei joko tai**
- Yhdistyslain mukaan liittokokous ylin päättävä elin, liittokokouksessa päätäntävaltaa käyttävät yhdistysten viralliset edustajat > **jäsenten tahdon toteutuminen päätösten kautta**

Mihin resursseja tarvitaan?

- Toteuttamaan senioritoiminnan tarkoitusta alueilla ja paikallisesti
  - Yhteisöllisyys, hyvinvointi, lähimmäisen tukeminen
  - Etujen valvonta ja oikeuksien puolustaminen liiton arvojen mukaisesti
  - Strategisten tavoitteiden täytäntöönpano
  - Vuosittaiset tavoitteet toiminnalle
  - Näkyvyys!

Senioriliiton toimisto

Heli Peuralinna

Toimistovastaava

040 5857 136

heli.peuralinna@senioriliitto.fi

Jäsenrekisteriasioden koulutus ja neuvonta. Liiton taloushallinto.

Verkkokauppa ja jäsenpalvelutuotteet.

Ansiomerkkiasiat. Yhdistysten ja jäsenten neuvonta.

Pia Nyman

Järjestöpäällikkö

044 202 2222

pia.nyman@senioriliitto.fi

Järjestöasiat ja -tiedotus sekä jäsenhankinta. Koulutustoiminta, tietopalvelut ja sisällön tuottaminen.

Yhdistysten neuvonta. Toimiston esimies ja liiton toimiston operatiivinen johtaminen.

Petri Rytönen

Viestinnän asiantuntija

050 541 0852

petri.rytonen@senioriliitto.fi

Verkkoviestinnän suunnittelu ja toteutus, sosiaalinen media, nettisivujen kehittäminen ja nettikoulutus. Jäsenedut ja matkat. Sisällön tuottaminen. Projektit. Yhdistysten neuvonta.

3.10.2022 Maarit Kuikka, toiminnanjohtaja
19.8.2022 Petri Rytönen, viestinnän asiantuntija
www.senioriliitto.fi
facebook.com/senioriliitto
facebook.com/senioriliitto

Senioriliiton toimisto

Timo Vuori

Edunvalvonnan suunnittelija

050 472 0084

timo.vuori@senioriliitto.fi

Vaikuttamistyön ja edunvalvonta-asioiden valmistelu ja suunnittelu, kannottojen ja lausuntojen valmistelu, koulutus.

Maarit Kuikka

Toiminnanjohtaja

040 580 2494

maarit.kuikka@senioriliitto.fi

Liiton hallinto ja talous. Vaikuttamistyö ja edunvalvonta-asiat. Yhteiskunta- ja mediasuhteet. Patina-lehden päätoimittaja.

Toimijaresurssit

- Liitto tarvitsee verkostot piireissä: erilaisia vastuutoimijoita piireissä (ja yhdistyksissä) paljon!
- Tavoitteena tukea ensisijaisesti piirejä > piirit tukevat yhdistyksiä
- Myös piirit tarvitsevat tukea: alueellisen järjestösihteeriverkoston luominen – MITEN?
  - Yleisavustushakemus STEAlle 2023

Miten liitto tukee toimijoitaan tällä hetkellä?

- Rahallista tukea:
    - Osuus jäsenmaksusta
    - STEAn jäsenjärjestöavustus
  - Infra: Kilta, www-sivut, jäsenkorttiapplikaatio
  - Neuvonta ja koulutus em. käyttöön
  - Muu koulutus ja tapahtumat (rajalliset resurssit kasvattaa)
  - Viestinnän eri välineet
- > MITÄ TUKEA PIIRIT TARVITSEVAT?**

Miten piirit tukevat liittoa?

Tällä hetkellä ja tulevaisuudessa

Keskustelua

Keskustelun purkamista

Miten liittoa tuetaan?

- Jäsenhankinta
- Liiton tavoitteiden tukeminen ja jalkauttaminen
- Jäsenistön aktivointi
- Raportointi Kiltaan
- Toiminta strategian (toimintalinjausten) mukaisesti
- Puhutaan liiton toiminnasta positiivisesti

Keskustelun purkamista

Palautetta ja toiveita liitolle

- Enemmän tiedotepohjia
- HVA-vastaavien verkostolle myös fyysinen tapaaminen (esim. Edunvalvontapäivän yhteydessä)
- HVA-valtuutettujen verkoston kokoaminen
- Voisimme puhua senioritoiminnasta eri tasoilla: valtakunnallinen, alueellinen, paikallinen > pehmeämpi ja vastavuoroisempi lähestymistapa
- Vuorovaikutteisuus puuttuu: miten hyödynnämme jäsenten osaamista esim. koulutuksessa > kouluttajajankin perustaminen
  - Koulutusten asiasisällöt ok

Keskustelun purkamista

Palautetta ja toiveita liitolle

- Ehdotus: K-S:n Rohkeasti toimijaksi –koulutuksen (3-osaa) levittäminen kaikki piireihin
- Ehdotus: piirin puheenjohtajien verkosto, jota toiminnanjohtaja vetää Teamsissa esim. 2 krt vuodessa (neuvottelupäivän sijasta)
- Ehdotus: toiminnanjohtajan kyselytunti
- KILTA: Usein kysytyjen kysymysten –lista ja vastaukset siihen

Yksittäinen asia: mistä löytyisi tuettujen lomien mahdollisuus yksinäisille miehille (<> Nasy ry)?

KIITOS

Neljän senioripiirin sovitut jatkotoimenpiteet

- Jokainen neljän senioripiirin hallitus käsittelee seminaarimuistion ja käy läpi jaetut **hyvät käytänteet**. Jos jokin toisen piirin hyvistä käytänteistä on käyttöönotettavissa ja sovellettavissa omaan toimintaan, tehdään siitä päätös. Lisäksi jaetaan yhteistyökumppaneille vuoden 2023 koulutussuunnitelmat
- Edunvalvontatoiminnan osalta todettiin, että **piirien hyvinvointialuevastaavat** jatkavat aloitettua piiriyhteistyötä seminaarissa pöydälle nostetuissa asioissa jakamalla alueiden aineistoa ja tehtäviä aloitteita. Vielä todettiin, että alueiden järjestöavustuskriteerien valmisteluun pitää senioripiirin voida osallistua vanhusneuvoton kanssa. Lisäksi annettiin **viesti liiton toiminnanjohtajalle**, että hyvinvointialuevastaavien kasvokkain tapaamisia tarvitaan.
- **Piirien puheenjohtajaverkoston** synnyttäminen todettiin tärkeäksi lähiajan tavoitteeksi. Liiton toiminnanjohtaja Maarit Kuikka lupasi ottaa asian työlistalleen, mutta se on mahdollista perustaa piirien puheenjohtajien kesken, johon Sirpa Teräväinen on valmis. Verkostotoiminnan tavoitteena on kehittää ja vaihtaa piirien toimintakäytänteitä ja olla vuorovaikutusfoorumina liiton ja paikallisyhdistysten välissä. Esille nostettiin säännöissä olevan vaihtokokouskäytännön kehittäminen uudenaikaiseksi hallitustyöskentelyn perehdyttämishjelmaksi. Lisäksi todettiin, että paikallisyhdistykset tarvitsevat uusien jäsenten perehdyttämisen- ja sitouttamishjelman. Se tulee ottaa piirien kehittämisselmaan.

Kolme hyvää tekoa seminaarin aikana

Avasin oven vanhemmalle seniorille, sanoin hyvät huomenet usealle seniorille, tarjosin hyvää juttuseuraa aamiaispöydässä.

Kiitin ja halasin puheenjohtajaa, jaoin tietojani, kokemuksiani kollegalle, olin positiivinen.

Avasin oven naapurille, neuvoitin tien vessaan, hyvää palautetta hotellille.

Oven avaaminen Leideille, avustaminen illallisella ainakin kolmeen otteeseen).

Uusia ystäviä – iloa, lisää mielenkiintoisia asioita, yhteisöllisyyttä – haasteita.

Kuuntelen vieruskaveria oikeasti kiinnostuneena, en puhu toisten päälle, en ole ensimmäinen, joka lähtee kyllästyneenä nukkumaan.

Toimin kuljettajana ja toin neljä aktiivista senioria neljän piirin tapaamiseen, uskon tuoneeni tapaamiseen omasta piiristäni jotain uusia toimintoja, on ollut ilo tutustua uusiin ihmisiin.

Uusiin ihmisiin tutustuminen, halauksia monelle uudelle ystävälle, uusien ideoiden antaminen toiselle yhdistykselle.

Halasin Sirpaa, avasin ovea kepillä kulkevalle, nauroimme yhdessä illallisella.

Esittelin itseni vieraille, kiitin kerrossiivoojaa, nautin kaikesta.

Hymy tuo hymyn, toisen kiittäminen, oma osaaminen.

Vein ystävän matkatavarat autoon, kutsuin ystävät kuohuviinilasilliselle huoneeseen, lupasin lähettää ottamiani valokuvia järjestävälle piirille.

Kaadoin vettä lasiin, annoin kiitoksen ihanalle ihmiselle, joka auttoi minua, annoin kiitoksen päivän annista.

Huolehdin Ullan nestetasapainosta – veden saanti, Annoin yhdistyksen esitteitä 3:lle henkilölle + 2:lle

Jyväskylän esitteitä, tutustunut toisten piirien henkilöihin ja saanut monta uutta ajatusta omaan toimintaan.

Face to Face, veteraanilentopalloilijat illalla baarissa, sai puhua suunsa puhtaaksi.

Seminaarimuistamiset vieraiden iloksi, kiitin sydämeni pohjasta, kohtasin ja kuuntelin.